

Галерея Арсенал у Білостоку
15 жовтня – 24 листопада 2022

Ярема Малащук і Роман Хімей

So They Won't Say We Don't Remember

кураторка: Катажина Ружняк-Шабельська

Внаслідок вторгнення Росії в Україну зараз у Польщі перебуває понад мільйон українських біженців. Нова демографічна ситуація демонструє незнання східного сусіда у Польщі, яка після 1989 року скерувала увагу на Захід. Творчість Яреми Малащука і Романа Хімея дає можливість заповнити ці лакуни. Митці, які балансують між візуальним мистецтвом, простором галереї та мовою кіно, розповідають про стосунки між різними поколіннями громадян України, зануреними в історію і сучасну політику, а також про напруженість між мешканцями різних регіонів країни.

Назва виставки походить від твору, який її відкриває. ***So They Won't Say We Don't Remember*** [Щоб потім не казали, що ми не пам'ятаємо] – це документація делегованого перформансу, реалізованого у Мирнограді, місті, розташованому на Донбасі – постіндустріальній частині Східної України. Як і навколишні міста, Мирноград виріс над вугільною шахтою, відкритою на початку 50-х років минулого століття. Митці та куратори разом із місцевими активістами, учнями, студентами, інженерами, шахтарями, вчителями та іншими мешканцями міста проходять на поверхні маршрутом, який відповідає одному з підземних коридорів шахти «Новатор». Процесія розпочинається там, де колись був вхід у шахту, і зупиняється аж біля пам'ятника, який позначає місце, де в 1977 році внаслідок аварії загинули троє шахтарів і де залишилися під землею їхні тіла. Після цього нещасного випадку шахту було закрито. Учасники меморіальної ходи хореографією своїх тіл поєднують топографію поверхні міста з його підземною картою. З одного боку, назва твору стосується пам'яті – на Донбасі пам'ять про жертв аварій на шахтах у минулому була елементом стратегії опору радянській владі, яка намагалася замовчувати шахтарські катастрофи. З іншого боку, вказує на сучасний центр-периферійний характер відносин між центром, який модернізується, і постіндустріальним Сходом України. На Донбасі до київських митців часто зверталися словами «Щоб потім не казали, що...». Малащук і Хімей вважають, що ці слова свідчать про тривале обґрунтоване побоювання жителів регіону щодо того, як цей регіон сприймає центр країни. У цьому контексті особливого значення набуває пройдений учасниками перформансу і ретельно задокументований ландшафт: поля, непридатні терени та шахтарські райони міста, яким почесна процесія, крокуючи, ніби віддає належну шану.

У столичному місті Києві створено ще три опуси, які зображують молоде покоління українців. ***Live Stream*** [Пряма трансляція] знову залучає хореографію – цього разу у виконанні Почесного академічного ансамблю пісні і танцю Збройних Сил України, який виступає у костюмах, що нагадують форму Червоної армії. Відеоряд презентує тривалу підготовку в залі Національної суспільної телерадіокомпанії України, після чого відбувається репетиція танцю. Дії учасників перформансу час від часу порушують рухи молодих осіб, які проходять повз учасників. Їхня байдужість до сцени, яка розгортається в центрі кадру, свідчить про приналежність до покоління, яке вже не обтяжене травмою радянського минулого. Двоканальна проекція ***Dedicated to the Youth of the World II*** [Присвячується молоді світу II], презентована на сусідній стіні, документує київську молодь на рейві СХЕМА. Популярний цикл заходів ініційовано 2014 року, незабаром після подій Євромайдану та збройної агресії Росії проти Криму і Донбасу. Організатори рекламували його як простір «для міста, яке шукає втечі». Ескапістський рейв у творі Малащука та Хімея змонтовано із зафіксованими вранці довгими інтимними кадрами, що відтворюють обличчя учасників рейву. Початок нового дня віщує необхідність конфронтації з відкинутою реальністю. У ***Kyiv's Youth Leaving the Grocery Store*** [Київська молодь виходить з продуктового магазину] митці знімають ту саму молодь біля магазину. Апелюючи до класичного твору раннього кінематографа – *Вихід робітників з фабрики* братів Люм'єр, вони концентрують увагу не на робітниках, а на молоді, підкреслюючи зміну головних героїв у суспільстві. Так вони ведуть до наступного залу експозиції.

How It's Made [Як це зроблено?] презентує завод «Промприлад» в Івано-Франківську. Існуючи з початку ХХ століття, зазнаючи різноманітних трансформацій, завод мав значний вплив на становлення і розвиток міста. За радянських часів він став одним із великих конгломератів із власним радіо, газетою, футбольною командою, хором, танцювальними та театральними колективами. Малащук і Хімей знімають фабрику під час чергової історичної трансформації. Будівлі колишнього «Промприладу» переживають широко підтримувану реконструкцію, яку проводять нові інвестори, мета яких – завершення пострадянського періоду його історії та створення простору для нової креативної індустрії. Митці показують це місце у процесі трансформації, разом із людьми, які працюють на підприємстві, які є представниками як старого, так і нового порядку. Робітники та інженери поступово поступаються місцем працівникам ІТ-компаній, архітектурних бюро та модних брендів. Друга частина двоканальної проєкції відстежує робітників, які виходять із заводу і зникають у метушні сучасного міста.

The Wanderer [Мандрівник] – найновіший з представлених на виставці творів, створений 2022 року після початку російського вторгнення в Україну. Малащук і Хімей відтворюють у ньому полеглих російських окупантів України. Цим жестом митці апелюють до класичного твору сучасного українського мистецтва – серії фотографій *If I Were a German* [Якби я був німцем], реалізованої 1994 року Fast Reaction Group. Апелюючи до назви цього історичного опусу, Малащук і Хімей задають питання про німецький і, в ширшому аспекті, західний погляд на російську війну в Україні. Назва фільму, підбір кадрів і спосіб презентації твору нагадують натомість відомому романтичному картині Каспара Давида Фрідріха *Мандрівник над морем туману*, а також колонізаторську позицію зображеного на ній персонажа до краєвиду, що простягається перед ним. Митці критикують не лише романтичне зображення смерті як чогось піднесеного. Розміщення загиблих російських солдатів у цьому контексті водночас вказує на них як на нинішніх колонізаторів України і демонструє відплату, порушуючи табу, пов'язане із зображенням тіл загиблих.

Katarzyna Różniak-Szabelska (Катажина Ружняк-Шабельська)

Співпрацюючи на межі візуального мистецтва та кіно з 2013 року, київські художники та режисери **Роман Хімей** та **Ярема Малащук** закінчили Інститут екранних мистецтв у Києві, Україна, як оператори. Вони отримали головну нагороду Премії PinchukArtCentre (2020), Премію VISIO для молодих талантів (2021), а також Гран-прі Премії молодих українських художників (МУХі 2019). Прем'єра їхнього дебютного документального фільму «Новий Єрусалим» відбулася на Міжнародному кінофестивалі Docudays UA у 2020 році. Фільм отримав спеціальну відзнаку на Kharkiv MeetDocs, а також дуєт брав участь у конкурсі Future Generation Art Prize 2021. Їхні відеороботи є в колекціях Frac Bretagne, Fondazione In Between Art Film та Seven Gravity Collection. Ярема та Роман є учасниками мистецького колективу «Прикарпатський театр».

www.yaremaandhimey.com

Фінансується Стабілізаційним фондом – ініціативою підтримки культурно-освітніх організацій в Україні, Східній та Південно-Східній Європі та Центральній Азії, які постраждали від війни в Україні

Медіапартнери:

S Z U M B l o k

NNGT

wyborcza

wyborcza.pl
BIALYSTOK

Białystok ONLINE
www.BialystokCentre.pl

Galeria Arsenal w Białymstoku / Галерея Арсенал у Білостоку
ul. A. Mickiewicza 2, 15-222 Białystok
tel. +48 857420353, mail@galeria-arsenal.pl, galeria-arsenal.pl
міська культурна установа

Запрошуємо від вівторку до неділі в годинах 10–18. Останній вхід на виставки в 17.30
Звичайний квиток: 8 злотих, пільговий квиток: 4 злотих. По четвергах вхід безкоштовний
Галерея приймає Карту багатодітної сім'ї, Білостоцьку карту багатодітної сім'ї та Карту активного пенсіонера 60+
Детальний прайс-лист з переліком знижок доступний за посиланням: <https://galeria-arsenal.pl/dla-zwiedzajacych>